

พจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีน เล่ม 2 (จีน-ไทย-อังกฤษ) (3)

ธวัช บุรณถาวรสม

หวั่ง เสี่ยวเทา

สุชาติดา อโณทยานนท์

C

苍龟探穴 (cāng guī tàn xué): 即将针刺入穴位后, 先退至浅层, 然后依次斜向上、下、左、右, 多向透刺, 如龟入土, 探穴四方。有通行经气的作用。

ชางกฺยท่านเสวีย: เต่าเฒ่าสำรวจถ้ำ วิธีการกระตุ้นเข็ม โดยหลังจากแทงเข็มเข้าไปตรงจุด จะถอยเข็มขึ้นถึงชั้นใต้ผิวหนัง จากนั้นแทงเฉียงขึ้นบน ลงล่าง ไปทางซ้าย และทางขวาตามลำดับ แทะไปหลายทิศทางเปรียบเสมือนเต่าเฒ่ามุดดินควาน 4 ทิศทางเพื่อหาถ้ำ มีสรรพคุณในการทะลวงเส้นจิงสั่วให้การไหลเวียนชี่คล่อง

elder tortoise exploring cave: a needle manipulation technique after inserting a needle into the acupoint, lift it up to the cutaneous layer, then thrust the needle obliquely upwards, downwards, leftwards and rightwards respectively, it seem like an elder tortoise digging the earth in four directions to search its cave. This technique promotes *qi* circulation.

苍老舌 (cāng lǎo shé): 舌体纹理粗糙或皱缩,

舌面干燥, 舌色较暗。多见于 实证、热证。多因阳热亢盛, 伤津耗液, 致舌体失润所致。

ชางหล่าวเสอ: ลิ้นเหี่ยวเหยาบ ผิวลิ้นเหยาบ เหี่ยว และแห้ง สีลิ้นค่อนข้างคล้ำ มักพบในภาวะโรคแกร่งหรือภาวะโรคร้อน เกิดจากความร้อนแกร่งเผาผลาญทำลายจิงเย่ ทำให้ลิ้นขาดความชุ่มชื้น

withered tongue: a tongue with rough, shrinking and dry surface, the color is quite dark. It is mostly found in excess disease-condition or heat disease-condition, which is mostly caused by excess heat damaging *jinye* resulting in lacking moisture of the tongue.

仓廩之本 (cāng lǐn zhī běn): 谷藏为仓, 米藏为廩; 仓廩, 为贮藏粮食的仓库。脾胃共主受纳运化饮食水谷, 化生精气, 营养全身; 胃与大小肠、三焦、膀胱则能传化水谷和津液, 排出糟粕, 共同构成饮食水谷津液储藏生化之源。

ชางหลินจื่อเปิ่น: แหล่งสร้างสมเสียบียง ชางหลิน หมายถึง โภคินเก็บเสียบียงอาหาร ม้ามและกระเพาะอาหารทำหน้าที่หลักในการรับ ลำเลียง และแปรสภาพอาหารและน้ำเป็นจิงซื่อไปหล่อ

เลี้ยงทั่วร่างกาย; กระเพาะอาหาร ลำไส้ใหญ่ ลำไส้เล็ก ซานเจียว และกระเพาะปัสสาวะสามารถแปรสภาพ-ลำเลียงสารอาหารและจิ้นเย่ รวมทั้งขับของเสียออกจากร่างกาย อวัยวะเหล่านี้ร่วมกันเป็นแหล่งสร้าง-เก็บสะสมสารอาหารและจิ้นเย่

principal of granary: *canglin* refers to rice barn. It is figurative to spleen and stomach which are the main organs functioning in receiving and transform-transporting of foodstuff and water into essence *qi* to nourish the entire body. Stomach, large intestine, small intestine, *sanjiao* and urinary bladder function in transform-transporting foodstuff and *jinye* including waste excretion. All these organs coordinate in foodstuff and *jinye* production and storage.

仓廩之官 (cāng lǐn zhī guān): 喻脾胃如同粮食仓库, 胃主受纳水谷, 脾主运化水谷精微, 以供人体所需的各种营养物质。

ขางหลินจื่อกวาง: คลังเสบียงอาหาร ม้าม-กระเพาะอาหาร เปรียบเหมือนคลังเก็บเสบียงอาหาร กระเพาะอาหารรับอาหารที่กินเข้าไป ส่วนม้ามทำหน้าที่แปรสภาพ-ลำเลียงสารอาหารและน้ำเพื่อไปหล่อเลี้ยงทั่วร่างกาย

food warehouse: Spleen and stomach function on food digestion and storage. Stomach receives and digests food intaked, then spleen transform-transport nutrients to nourish the entire body.

藏泄互用 (cáng xiè hù yòng): 肾藏精充足与肝疏泄排精相互为用。

จางเซี่ยชู่ย้ง: เก็บปล่อยร่วมกัน การประสานหน้าที่กันระหว่างไตในการเก็บจึงให้เต็มกับตับในการระบายจึง

storing-releasing coordination: a coordination between the kidney in full storing and the liver in releasing essence.

草豆蔻 (cǎo dòu kòu): 姜科植物草豆蔻的种子。

辛, 温。归脾、胃经。燥湿健脾, 温胃止呕。主治寒湿内阻, 脘腹胀满冷痛, 呕吐, 泄泻, 食谷不化, 不思饮食。

ฉ่าวโต้วเคว: เมล็ดของพืชตระกูลชาชนิดหนึ่ง รสเผ็ดฤทธิ์อุ่น เข้าเส้นม้ามและกระเพาะอาหาร *สรรพคุณ:* ระเหยความชื้น บำรุงม้าม และอุ่นกระเพาะอาหารเพื่อระงับแก้อาเจียน *ข้อบ่งใช้:* ความเย็นชื้นอุดกั้นภายใน มีอาการท้องอืด ปวดเย็นท้องอาเจียน ท้องเสีย อาหารไม่ย่อย และเบื่ออาหาร

caodoukou: a seed of *Alpinia Katsumadai* Hayata, pungent flavor with warm property, entering the spleen and stomach meridians. *Actions:* drying damp, strengthening spleen, warming stomach to stop vomiting. *Indications:* retention of cold-damp, manifested as fullness, distention and cold pain in the epigastric region; vomiting, diarrhea, indigestion and anorexia.

糙苔 (cāo tāi): 苔质颗粒粗糙, 望之干枯, 扪之碍手, 多为燥热伤津。

ชาวทาย: ฝ้าหยาบ ลักษณะฝ้าล้นเป็นเม็ดหยาบแห้ง ลูบแล้วสากมือ มักเกิดจากความร้อนแห้งทำลายจิ้น

rough coating: a tongue coating with coarse and dry granules, roughness on touching, mostly caused by dry-heat damaging *jin*.

插药疗法 (chā yào liáo fǎ): 又名枯痔钉疗法。以白砒或白矾等药物制成的类似 火柴棒大小的两头或一头尖的形状, 插入内痔体内, 使痔核干枯坏死, 达到治愈目的的一种方法。

ชายาวเหลียวฝ่า: วิธีเสียบยารักษา วิธีการรักษาริดสีดวงทวาร โดยใช้สารหนูสีขาวหรือสารส้มปั้นเป็นแท่งเท่าไม้ขีดไฟ ปลายแหลมข้างหนึ่งหรือ 2 ข้าง ใช้เสียบเข้าไปในริดสีดวงทวารชนิดภายใน เพื่อทำให้ริดสีดวงทวารแห้งเหี่ยวหลุดออก; *คู่มือตั้งเหลียวฝ่า* ก็เรียก

insertion administration: a therapeutic method for hemorrhoids, by inserting a medicinal stick

made of white arsenic or alum in the size of a match with one or two sharp ends into internal hemorrhoids, to induce shrinkage and necrosis of the hemorrhoid; also called *kuzhidingliaofa*.

柴葛解肌汤 (chái gé jiě jī tāng): 《伤寒六书》方。组成：柴胡、葛根、甘草、黄芩、羌活、白芷、芍药、桔梗、生姜、石膏、大枣。功用：解肌清热。主治：太阳阳明合病。

ฉายเกอเจียจี้ท่าง: ชื่อตำรับยา ประกอบด้วยตัวยาฉายหูก่อเกิน กานฉ้าว หuangqin เซียงหัว ป้ายจื่อ สาวย่าว เจียเก็งเซิงเจียง ลือกาว และต้าจ่าว สรรพคุณ: ขจัดภาวะโรคภายนอกและดับร้อน ข้อบ่งใช้: โรคถ่ายเทยารวมกับโรคหยางหมิง

chaigejieji decoction: a formula composed of *chaihu, gegen, gancan, huangqin, qianghuo, baizhi, shaoyao, jegeng, shengjiang, shigao* and *dazao*. *Actions:* eliminating exterior disease-condition and clearing heat. *Indication:* combined *taiyang* and *yangming* disease.

产肠不收 (chǎn cháng bù shōu): 妇女阴部有物下脱，多发生在产后。

ฉ่านฉางบูโซว: อุ้งเชิงกรานหย่อน อวัยวะในอุ้งเชิงกรานหย่อน เกิดภายหลังคลอดลูก

pelvic relaxation: relaxation of the pelvic organs occurring after delivery.

产道 (chǎn dào): 胎儿娩出的通道，分为骨产道（真骨盆）与软产道（子宫下段、宫颈、阴道、骨盆底软组织）。

ฉ่านต้าว: ช่องทางคลอด ช่องทางที่ทารกคลอดออกมา ประกอบด้วยโครงสร้างส่วนกระดูก ได้แก่ กระดูกเชิงกรานและโครงสร้างส่วนเนื้อเยื่ออ่อน ได้แก่ มดลูกส่วนล่าง ปากมดลูก ช่องคลอด และเนื้อเยื่ออ่อนในอุ้งเชิงกรานและฝีเย็บ

birth canal: a passage through which a fetus is delivered during parturition. It is composed of

the bony parts which are pelvic bones and the soft tissue parts which are lower uterine segment, cervix, vagina, pelvic soft tissues and perineum.

产后病 (chǎn hòu bìng): 产妇在新产后至产褥期中所发生的与分娩或产褥有关的疾病。

ฉ่านโฮ่วบิง: โรคหลังคลอด โรคเกี่ยวกับการคลอดที่เกิดขึ้นในระยะหลังคลอด

postpartum disease: diseases related to childbirth which arise during postpartum period.

产后盗汗 (chǎn hòu dào hàn): 产后睡中汗出湿衣，醒后即止者。多因产时失血，阴血骤亏，阴虚内热，迫汗外泄所致。

ฉ่านโฮ่วต้าอาน: เหงื่อออกขณะหลับหลังคลอด เหงื่อออกขณะหลับในระยะหลังคลอดและหยุดออกหลังตื่นนอน เกิดหลังการตกเลือดขณะคลอด มีการสูญเสียเลือด Yin เกะทันทัน ทำให้ Yin พร่องเกิดความร้อนภายในแล้วขับเหงื่อออกสู่ภายนอก

postpartum sleep sweating: postpartum sweating occurs while sleeping and disappears after awakening, mostly caused by massive blood loss during delivery, leading to abrupt *yin*-blood depletion, then retention of interior heat due to *yin* deficiency, resulting in sweating.

产后发热 (chǎn hòu fā rè): 产褥期内出现发热持续不退，或突然高热寒战，并伴有其他症状者。多因感染邪毒、血瘀、外感、血虚等所致。其中感染邪毒型发热属于危重病症。

ฉ่านโฮ่วฟาเรอ: ไข้หลังคลอด ไข้ต่อเนื่องหรือไข้สูงหนาวสั่น เกะทันทันร่วมกับอาการอื่นช่วงหลังคลอด มักเกิดจากการติดเชื้อ เลือดคั่ง เสียดท้องหรือเลือดพร่อง โดยกลุ่มที่ติดเชื้อมีไข้ถือเป็นภาวะวิกฤต

postpartum fever: sustained fever or sudden high fever with chills accompanied with other symptoms

during postpartum period, mostly caused by infection, blood stagnation, exogenous *evil qi* invasion or blood deficiency. It is considered to be a critical condition in case of infection with fever.

产后腹痛 (chǎn hòu fù tòng): 产后以小腹疼痛为主的病症。多因血虚胞脉失养，或血瘀、寒凝等瘀阻胞脉所致。

ฉ่านโหล่วฟู่ท่ง: ปวดท้องหลังคลอด อาการปวดท้องน้อยหลังคลอด มักเกิดจากเลือดพร่อง เส้นลั้วมดลูกขาดเลือดหล่อเลี้ยง; เลือดคั่งหรือความเย็นเกาะกุม ทำให้เลือดอุดตันเส้นลั้วมดลูก

puerperal abdominal pain: hypogastric pain during postpartum period, mostly caused by blood deficiency resulting in malnourished uterine collaterals; blood stagnation or cold consolidation leading to uterine collateral obstruction.

产后痉证 (chǎn hòu jīng zhèng): 产后发生四肢抽搐，项背强直，甚则口噤，角弓反张。多因阴血亏虚、感染邪毒等所致。

ฉ่านโหล่วจิงเจิ้ง: ชักหลังคลอด หลังคลอดมีอาการแขนขาเกร็งกระตุก ตันคอและหลังแข็งตึง หากเป็นมากจะมีขาเกร็งเกร็ง หลังแอ่นเกร็ง มักเกิดจากการสูญเสียเลือด Yin หรือการติดเชื้อ

postpartum convulsion: tonic clonic convulsion of the limbs and rigidity of the neck and back during postpartum period or even lockjaw and opisthotonos in severe cases. It is mostly caused by *yin*-blood deficiency or infection.

产后三病 (chǎn hòu sān bìng): 出自《金匱要略》。“新产妇人有三病，一者病痉，二者病郁冒，三者大便难”。多因亡血伤津所致。

ฉ่านโหล่วซานบั้ง: สามโรคหลังคลอด ตำราจิงกุ้ยย่าวเล่ย์ กล่าวว่า สตรีหลังคลอดระยะแรก มักป่วยด้วยโรค 3 โรค คือ 1) โรคเกร็งกระตุก; 2) โรคซึมเศร้า; 3) โรคท้องผูก; มักเกิด

จากการเสียเลือดมาก จินเย่ถูกทำลาย

postpartum tripathy: The *jinguiyaolue* textbook mentions the three diseases occurring during early postpartum period: 1) convulsion; 2) depression; 3) constipation; they are mostly caused by severe blood loss and depletion of *jinye*.

产后三冲 (chǎn hòu sān chōng): 出自《张氏医通》。产后恶露当下不下，逆而上冲引起的三种危重证候，即败血冲心、败血冲肺、败血冲胃。

ฉ่านโหล่วซานชง: สามกระทบหลังคลอด ตำราจางซืออิ๋ทง กล่าวว่าหลังคลอดน้ำคาวปลาค้างแล้วย้อนขึ้นบน ทำให้เกิดภาวะวิกฤต 3 อย่าง ได้แก่ เลือดเสียกระทบหัวใจ เลือดเสียกระทบปอด และเลือดเสียกระทบกระเพาะอาหาร

postpartum three attacks: The *zhangshiyitong* textbook mentions the three critical conditions during postpartum period caused by upward disturbance of lochiostasis attacking the heart, lung and stomach.

产后三急 (chǎn hòu sān jí): 出自《张氏医通》。指妇女产后出现呕吐不止、盗汗与泄泻频频等能迅速伤津耗气的三种急症，尤其以这三者合并为危重。

ฉ่านโหล่วซานจี: สามฉุกเฉินหลังคลอด ตำราจางซืออิ๋ทง กล่าวถึงอาการฉุกเฉินหลังคลอด 3 ประการ คือ อาเจียนไม่หยุด เหงื่อออกขณะหลับ และท้องเสียบ่อย ทำให้ร่างกายสูญเสียจิ้นเย่และชื้ออย่างรวดเร็ว หากพบอาการทั้งสาม พร้อมกัน ถือเป็นภาวะวิกฤต

postpartum three emergencies: The *zhangshiyitong* textbook mentions the three emergency symptoms during postpartum period, i.e. intractable vomiting, frequent sleep sweating and diarrhea. They are considered to be three emergencies because they cause rapid loss of *jinye*

and *qi*. It is critical when these three symptoms appear simultaneously.

产后三禁 (chǎn hòu sān jìn): 出自《景岳全书》。指产后禁止发汗、攻下、利小便。此系古人对产后病治疗提出的注意事项，临床上并不绝对禁用，当灵活掌握。

ผ่านโศวซานจิ้น: สามข้อห้ามหลังคลอด ตำราจิงเยวี่เยวี่ยนซู กล่าวว่า หลังคลอดห้ามขับเหงื่อ ขับระบายอุจจาระ และขับปัสสาวะ ซึ่งเป็นข้อควรระวังแต่โบราณ ในการรักษาโรคหลังคลอด ในทางเวชปฏิบัติไปเป็นข้อห้ามเด็ดขาด ควรพิจารณาใช้วิธีรักษาเหล่านี้ด้วยวิจารณญาณ

postpartum three precautions: The *jingyuequanshu* textbook mentions the three prohibit therapeutic methods during postpartum, namely inducing diaphoresis, purgation and diuresis. These are the precautions put forward from the ancient time for treating postpartum diseases. However, they are not absolutely contraindicated, but should be used with caution.

产后三审 (chǎn hòu sān shěn): 出自《张氏医通》。即先审小腹痛 与不痛，以辨有无恶露停滞：次审大便通与不通，以验津液的盛衰；再审乳汁的行与不行和饮食多少，以察胃气的强弱。

ผ่านโศวซานเสิ่น: สามตรวจสอบหลังคลอด ตำราจางชีอี้ตง กล่าวว่า หลังคลอดให้ซักถามอาการปวดท้องน้อยเป็นอันดับแรกเพื่อตรวจสอบภาวะน้ำคาวปลาตกค้าง ซักถามการถ่ายอุจจาระเพื่อตรวจสอบสภาวะจิ้นเยในร่างกาย แล้วซักถามการไหลของน้ำนมและความอยากอาหาร เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของชีกระเพาะอาหาร

postpartum three checks: The *zhangshiyitong* textbook mentions the three investigation points for postpartum diseases, firstly, asking about hypogastric pain to check the presence of lochiostasis; then, bowel habit changes to check the adequacy of *jinye* and lactation together with

appetite to check the sufficiency of stomach *qi*.

产后三脱 (chǎn hòu sān tuō): 指产后气脱、血脱、神脱。是产后的危重病症。

ผ่านโศวซานทัว: สามหลุดหลังคลอด ภาวะวิกฤตหลังคลอด 3 ประการ ได้แก่ ชีหลุด เลือดหลุด และเสิ่นหลุด

postpartum three prostrations: the three critical conditions during postpartum period, namely prostration of *qi*, blood and *shen*.

产后伤食 (chǎn hòu shāng shí): 出《傅青主女科》。产后饮食不节，损伤脾胃，症见脘腹满闷、噎腐吞酸、大便酸臭。

ผ่านโศวซางซือ: กินไม่ถูกหลักหลังคลอด ตำราฟูชิงจูหนวี่เคอกล่าวว่า หลังคลอดกินอาหารไม่ถูกหลักโภชนาการจะ ทำร้าย ม้าม-กระเพาะอาหาร มีอาการปวดแน่นท้อง เรอเปรี้ยว และอุจจาระเหม็นบูด

postpartum improper intake: The *fuqingzhunüke* textbook mentions about damage of the spleen and stomach during postpartum period. It is caused by intake of unhealthy food, manifested as abdominal distention, eructation with fetid odor, acid belching and foul smell stool.

产后身痛 (chǎn hòu shēn tòng): 妇女产褥期间出现肢体酸痛、麻木、重着。多因血虚、风寒、肾虚等所致。

ผ่านโศวเซินท่ง: ปวดตัวหลังคลอด ปวดเมื่อยขาแขนขาและตัวหนักกระยะหลังคลอด เกิดจากเลือดพร่อง ลม-เย็นกระทบหรือไตพร่อง

postpartum aching: soreness of the limbs, numbness and heavy-body sensation during postpartum period, mostly caused by blood deficiency, wind-cold attack or kidney deficiency.

产后血崩 (chǎn hòu xuè bēng): 产褥期见阴中突然大量流血或暴崩不止。多因产时损伤冲任胞

脉，产后劳役损伤等所致。属产后危证之一。

ฉ่านໂ໊ວໝູ່ຍື່ງເປິ່ງ: ตกเลือดหลังคลอด ช่องคลอดมีเลือดออกมากเฉียบพลันหรือไหลไม่หยุดในระยะหลังคลอด เกิดจากเส้นซง-เวินและหลอดเลือดบริเวณมดลูกถูกทำลายขณะคลอด หรือทำงานหักโหมหลังคลอด จัดเป็นหนึ่งในภาวะวิกฤตหลังคลอด

postpartum hemorrhage: a sudden profuse bleeding or incessant bleeding from the vagina, mostly caused by injury of the *chong* channel, conception channel and uterine collaterals during delivery or by over strain after delivery. It is one of the postpartum crises.

产后自汗 (chǎn hòu zì hàn): 产妇产后汗出溱溱，持续不止者。此乃产后气虚，卫阳不固所致。

ฉ่านໂ໊ວຈື້ອຮ້ານ: เหงื่อออกง่ายหลังคลอด หลังคลอดเหงื่อซึมออกไม่หยุด เกิดจากซื่อพร่อง ทำให้เว่ยซื่อไม่เสถียร

postpartum spontaneous sweating: continuous permeative sweating during postpartum period, caused by *qi* deficiency, leading to dysfunction of defensive *qi*.

产力 (chǎn lì): 包括子宫收缩力、腹壁肌和膈肌收缩力以及肛提肌收缩力，其中以子宫收缩力为主。

ฉ่านລີ້: แรงเบ่งคลอด อาศัยแรงบีบตัวของมดลูก กล้ามเนื้อหน้าท้อง และกะบังลม รวมทั้งการบีบตัวของกล้ามเนื้อรอบทวาร โดยมีแรงบีบตัวของมดลูกเป็นหลัก

birth force: contraction force of uterus, abdominal muscles, diaphragm including levator ani muscle, of which uterine contraction is considered as the main birth force.

产门不闭 (chǎn mén bù bì): 又名玉门不闭。产后阴道口不能闭合。多因胎前失于调养，产后

气血大亏，不能收摄。

ฉ่านເໝີນບູປີ້: ปากช่องคลอดหย่อน หลังคลอดปากช่องคลอดหย่อนไม่ปิดสนิท มักเกิดจากร่างกายขาดการบำรุงก่อนตั้งครรภ์หรือหลังคลอดสูญเสียและเลือดมาก; *ยวี่ເໝີນບູປີ້* ก็เรียก

vaginal outlet relaxation: unclosure of the vaginal orifice after delivery, mostly caused by malnutrition before pregnancy or profuse *qi* and blood loss in postpartum period; also called *yumenbubi*.

产褥期 (chǎn rù qī): 产妇全身各器官除乳腺外从胎盘娩出至恢复或接近正常未孕状态所需的时间。一般应为六周。

ฉານຮູ້ຊີ້: ระยะหลังคลอด ช่วงระยะเวลาหลังคลอดที่ใช้ในการฟื้นฟูร่างกายให้กลับสู่สภาพเดิมหรือใกล้เคียงกับก่อนการตั้งครรภ์ (ไม่รวมเต้านม) โดยทั่วไปใช้เวลา 6 สัปดาห์

postpartum period: a recovery period of the body (except breasts) to normal or nearly normal condition as before pregnancy, usually taking 6 weeks after delivery.

肠虫病 (cháng chóng bìng): 人体肠道寄生虫病的总称。主要包括蛔虫、绦虫、钩虫、蛲虫、姜片虫等。

ฉางຈົ່ງປິ່ງ: โรคพยาธิลำไส้ ชื่อเรียกรวมของโรคที่เกิดจากพยาธิในลำไส้ เช่น พยาธิไส้เดือน พยาธิตัวตืด พยาธิปากขอ พยาธิเส้นด้าย พยาธิใบไม้ เป็นต้น

helminthiasis: a general term of illness from human intestinal helminthes infestation, e.g. round worm, tape worm, hook worm, pin worm, fluke, etc.

长骨 (cháng gǔ): 骨之呈长柱状者。如股骨、胫骨等。多中空如管，内藏骨髓。

ฉางກູ່: กระดูกทรงยาว กระดูกมีลักษณะเป็นแท่งยาว ตรงกลางกลวงเหมือนท่อ ข้างในบรรจุด้วยไขกระดูก เช่น กระดูก

ต้นขา กระดูกแข็ง เป็นต้น

long bone: rod shape bones with hollow structure filled with marrow, e.g. femur, tibia, etc.

长脉 (cháng mài): 首尾端直, 超过本位的脉象。多见于阳证、热证、实证, 亦可见于平人。

ฉางมาย่: ชีพจรยาว ลักษณะชีพจรจากต้นถึงปลายตรงและยาวเกินตำแหน่งปกติ มักพบในกรณีภาวะโรคหยาบ ภาวะโรคร้อน ภาวะโรคแกร่ง หรืออาจพบได้ในคนปกติ

long pulse: a pulse with straight long beat width, exceeding normal pulse length, mostly found in *yang*, heat and excess disease-conditions, also can be found in normal health people.

肠鸣 (cháng míng): 自觉肠中鸣响, 漉漉有声。多因脾气脾阳虚弱, 寒湿内盛; 或肝脾不和, 肠腑气机不畅所致。

ฉางหมิง: ท้องร้อง รู้สึกมีเสียงในลำไส้ดังเหมือนเสียงน้ำไหล มักเกิดจากหยาบและชื้นผอมพร่อง เกิดความเย็นชื้นจัดภายในหรือตับและม้ามเสียสมดุล ทำให้การไหลเวียนที่ในลำไส้ติดขัด

borborygmus: a feeling of gurgling sound in the intestines, mostly caused by internal excess of cold-dampness due to spleen *qi* and *yang* deficiency or intestinal *qi* flow obstruction due to disharmony between the liver and spleen.

长强 (cháng qiáng): 督脉络穴。会阴区尾骨下方, 尾骨端与肛门连线的中点处。主治泄泻, 便秘, 便血, 痔疮, 脱肛, 癫狂, 小儿惊风, 腰脊、尾骶部强痛等病症。

ฉางเจียง: จุดหัวของเส้นดู อยู่บริเวณฝีเย็บ ใต้ปลายกระดูกก้นกบ ตรงจุดกึ่งกลางระหว่างปลายกระดูกก้นกบกับทวารหนัก *ข้อบ่งใช้:* ท้องเสีย ท้องผูก อุจจาระเป็นเลือด ริดสีดวงทวาร ไส้ตรงหย่อน โรคจิตซึมเศร้า คลุ้มคลั่ง ชักในเด็ก ปวดตึงกระดูกสันหลังส่วนเอว กระเบนเหน็บ หรือก้นกบ

changqiang (GV 1): the *luo* point of the governor

channel, located on perineal region below the coccyx, at the midpoint of the line connecting the coccyx and anus. *Indications:* diarrhea, constipation, hematochezia, hemorrhoid, prolapsed rectum, depressive psychosis, mania, infantile convulsion; pain and stiffness of lumbar spine, sacrum or coccyx.

肠痛 (cháng yōng): 肠道的急性化脓性疾病。以小腹疼痛、按压尤甚, 恶心呕吐, 发热恶寒为特征。多因饮食不节, 寒温不适, 忧思抑郁, 饱食暴急奔走等, 致气血凝滞, 湿热内生, 浊气壅遏而成。

ฉางยง: ไส้ติ่งอักเสบ โรคลำไส้อักเสบเป็นหนองเย็บพลิ้น มีอาการปวดท้องน้อยโดยเฉพาะเวลาถูกกด คลื่นไส้ อาเจียน ไข้ กลั้วหนาว มักเกิดจากการกินอาหารไม่ระมัดระวัง การปรับตัวตามสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ วิตกกังวล ซึมเศร้า หรือกินอิ่มแล้วเดินเร็ว ทำให้ไส้ติ่งอักเสบและเลือดเกาะกุ่มเกิดความร้อนชื้นขึ้นภายในและเสียชื้อนในลำไส้

acute appendicitis: an acute suppurative disease of the intestines, manifested as hypogastric pain worsen by pressuring, nausea, vomiting, fever and aversion to cold. It is caused by taking unhealthy diet, unable to adapt to weather change, anxiety, depression and vigorous postprandial walking, leading to *qi* obstruction and blood stagnation, resulting in internal damp-heat formation and turbid *qi* accumulation.

潮热 (cháo rè): 按时发热, 或按时热势加重, 如潮汐之有定时的表现。

ฉาวเร่อ: ไข้เป็นเวลา ตัวร้อน มีไข้หรือไข้สูงขึ้นเป็นเวลาเหมือนน้ำขึ้นน้ำลง

tidal fever: fever with periodically rising and falling of the body temperature at fixed hours of the day, like the morning and evening tides.

臣使之官 (chén shǐ zhī guān): 指膻中，又名心包，在膈上胸中，藏有宗气，能助心肺气化，协调阴阳，犹如臣使传达君主的旨意，故喻为臣使之官。

เส้นสื่อจื่อวาน: อวัยวะอำมาตย์ หมายถึง ภาวนา อยู่กลางทรวงอกเหนือกะบังลม เป็นที่กักเก็บจิงซึ่งช่วยหัวใจและปอดในการแปรสภาพที่ ปรับสมดุลอิน-หยาง ทำหน้าที่เหมือนอำมาตย์สนองพระราชกระแส; ซินปาว ก็เรียก

minister organ: it refers to *tanzhong*, located in the central chest above the diaphragm, functions to store pectoral *qi* and assist heart and lung *qi* to regulate *yin-yang*. It functions as a minister to convey the monarch's orders; also called *xinbao*.

成方 (chéng fāng): 指医籍中的经方与时方。

เชิงฟาง: สูตรตำรับ สูตรตำรับของจาง จิ้งจิง สมัยราชวงศ์ฮั่น และสูตรตำรับสมัยต่อมาที่บันทึกไว้ในคัมภีร์ต่าง ๆ

classic formula: the classic formula of *zhang zhongjing* in han dynasty and the followers recorded in the medical books.

承扶 (chéng fú): 位于股后区，臀沟的中点。主治痔疮，腰、骶、臀、股部痛，脱肛，便秘，小便不利等病症。

เชิงฝู: จุดฝังเข็มบริเวณต้นขาด้านหลัง ตรงจุดกึ่งกลางรอยพับก้นน้อย ข้อบ่งใช้: ริดสีดวงทวาร ปวดเอว กระเบนเหน็บ สะโพก หรือต้นขา; ใส่ตรงหย่อน ท้องผูก และปัสสาวะขัด

chengfu (BL 36): an acupoint located on the posterior aspect of the thigh, at the midpoint of the gluteal fold. *Indications:* hemorrhoid, low back pain; pain of sacrum, buttock or thigh; prolapsed rectum, constipation and dysuria.